

امام صادق(ع) نشر مکتب حسینی را مستلزم انقلاب فکری می‌دانست نه انتقام

امام صادق(ع) معتقد بود که راه امام حسین(ع) را باید با پیروی از مکتب آن حضرت ادامه داد نه با انتقام و تأکید داشت که انقلاب فکری در درون انسان‌ها بهتر از دست بردن به شمشیر و خونریزی برای تحمیل یک دین یا اندیشه است.

امام جعفر صادق(ع)؛ معلم مذاهب اسلامی/45

خطیب اهل تسنن عراق:

امام صادق(ع) نشر مکتب حسینی را مستلزم انقلاب فکری می‌دانست نه انتقام

امام صادق(ع) معتقد بود که راه امام حسین(ع) را باید با پیروی از مکتب آن حضرت ادامه داد نه با انتقام و تأکید داشت که انقلاب فکری در درون انسان‌ها بهتر از دست بردن به شمشیر و خونریزی برای تحمیل یک دین یا اندیشه است.

شیخ فالح الشریفی، از علما و خطبای اهل تسنن عراق و مدرس قرآن کریم، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران(ایکنا) ضمن بیان این مطلب، به بررسی اندیشه‌های امام صادق(ع) و مکتب فکری آن حضرت پرداخت که حاصل آن از نظر می‌گذرد.

ایکنا: همان‌طور که می‌دانید، امام صادق(ع) با تربیت شاگردانی از مذاهب مختلف اسلامی، برای رویارویی با فهم اشتباه از قرآن و سنت نبوی تلاش می‌کردند، نظرتان در این زمینه چیست؟

– امام صادق(ع) همواره شاگردانش را به حفظ قرآن و درک معانی والای آیات توصیه می‌کرد، روزی به یکی از شاگردانش گفت: «#171؛ فرزندم، چنانچه به حفظ قرآن مبادرت می‌ورزی، شایسته است که از کسانی باشی که به اخلاق والا، علم و ادب مزین هستند»، امام صادق(ع) حافظ رسالت الهی برای اصلاح جامعه نیز بود و برای تفهیم معجزه الهی قرآن به عامه مردم تلاش می‌کرد.

ایکنا: امام صادق(ع) در تفسیر قرآن به مضامین عام و بُعد آموزشی آیات توجه ویژه‌ای داشتند، این مسئله را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

– چنین شیوه‌ای، منهج رسول گرامی اسلام(ص) بوده است، ما نیز امروز از آن پیروی کرده و امت اسلام را به پیروی و درک آن توصیه می‌کنیم، در قرآن کریم، امثال و حکم زیادی وجود دارد که هر یک از این مثل‌ها به نوبه خود رسالتی را به امت اسلام منتقل می‌کند، در این کتاب خداوند درباره اشیاء کوچک و خود انسان مثال‌هایی آورده که طی گذشت سال‌ها همچون نوری راهنمای جوامع بشری بوده و هست.

ایکنا: به نظر شما تأثیر مباحث عرفانی امام صادق(ع) در جهت‌گیری‌ها و رویکردهای اهل سنت چگونه بوده است؟

– امام صادق(ع) مربی اهل سنت بوده و علمای برجسته این مذهب از جمله امام حنیفه بن نعمان، امام مالک و امام شافعی از محضر این امام بزرگوار و معارف مکتب جعفری بهره‌مند شده‌اند، این علما از دریای عظیم معرفت امام صادق(ع) بی‌نصیب نمانده و با بهره‌مندی از آن با مبادی و ارزش‌های ناب اسلامی آشنا شدند.

ایکنا: امام صادق(ع) مهم‌ترین عامل و ریشه تفرقه بین مذاهب اسلامی را چه چیزی می‌دانستند؟

– به نظر امام صادق(ع) دوری از کتاب خدا از دلایل ایجاد تفرقه در امت اسلام بود، چنانچه خداوند متعال در آیه 9 سوره مبارکه اسراء: «#171؛ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ»؛ (قطعا این قرآن به [آیینی] که خود پایدارتر است راه می‌نماید) آن را عامل هدایت انسان به راهی محکم می‌داند. امام(ع) مسلمانان را به تمسک به قرآن دعوت می‌کرد؛ کتابی که یک مکتب تربیتی است و مخالف تفرقه و اختلاف بوده و به دوستی، تسامح، همکاری و همبستگی فرامی‌خواند.

در حال حاضر ما شاهد اختلاف نظر بین مسلمانان و حتی اختلاف بین پیروان مذاهب اسلامی هستیم، چیزی که امام صادق(ع) نسبت به آن هشدار می‌داد، بنابراین باید این اختلافات را کنار گذاشته و وحدت و همدلی را که مایه نجات انسان از تاریکی است، گسترش دهیم.

ایکنا: همانگونه که مستحضرید امام صادق(ع) از شیوه تفسیر قرآن به قرآن برای تفسیر کلمات و آیات دشوار کلام وحی استفاده

می‌کردند، نظرتان در این زمینه چیست؟

– تفسیر قرآن به قرآن از مهم‌ترین شیوه‌های تفسیری است، شیوه‌ای که علما و مفسران آن را از امام صادق(ع) به ارث بردند، آن حضرت آیات و احکام قرآن را با دیگر آیات و احکام قرآن تفسیر می‌کرد، این روش همواره مورد قبول بوده و تفسیر و تبیین کلمات و آیات وحیانی از بطن قرآن را در پی داشته است.

ایکنا: به نظر شما چه چیزی سبب شد که شاگردان امام صادق(ع) از پیشگامان علم و اندیشه در جهان اسلام باشند؟

– امام صادق(ع) با گفتار و رفتار خویش بر مسلمانان و فکر آنان تأثیر می‌گذاشت، مسلمانان اعم از مذاهب شیعه و سنی نیز این رفتار را قبول داشتند و از آن بهره‌مند می‌شدند و همین مسئله سبب شد، معلمان و اندیشمندانی در مکتب جعفری پرورش یابند که به عنوان پیشوایان امت اسلام، مسلمانان را به اندیشه و تفکری صحیح راهبری و راهنمایی کنند.

ایکنا: همان‌طور که می‌دانید امام صادق(ع) با مخالفان و معارضان با استناد به دلایل عقلی متقن و متناسب با مقتضیات عصر مناظره می‌کردند، نظر شما در این زمینه چیست؟

– این مسئله بلاغت امام صادق(ع) و اهتمام آن حضرت به آیات قرآن در سخن گفتن را ثابت می‌کند و نشان می‌دهد که ایشان قرآنی ناطق بود که با دشمنان و مخالفانش مناقشه می‌کرد و در این مناقشات با تکیه بر حق و حقیقت و استنباط سخنانش از آیات قرآن به معاندان پاسخ می‌داد.

ایکنا: یکی از مسائل جالب توجه در زمان امام صادق(ع) ظهور فرقه‌ها و جریان‌های سیاسی مدعی حمایت از دین است، چگونه امام صادق(ع) توانست در این زمینه روشنگری کرده و عامه مردم را از خطرات چنین جریان‌هایی آگاه کند؟

– امام صادق(ع) نقش مهمی در روشنگری مردم نسبت به مسائل مختلف داشت، ایشان همواره تأکید داشت که اسلام، دین نژادپرستی یا برتر بودن به خاطر نسب برتر و منتسب بودن به پیامبر(ص) نیست، بلکه ملاک برتری در این دین تقوا است و کسی که از نظر ایمان و تقوا برتر باشد، انسانی والاتر خواهد بود.

ایکنا: همان‌طور که می‌دانید اندیشه‌های اصیل عرفانی به نوعی وامدار مکتب فکری امام جعفر صادق(ع) و عرفان آن حضرت هستند، نظرتان در این زمینه چیست؟

– بله همین‌طور است و ما نیز که از اهل تسنن هستیم، وامدار مکتب جعفری هستیم، سخنان آن حضرت علاوه بر کتب شیعیان، در کتب اهل تسنن و دیگر مذاهب نیز آمده است و ما معتقدیم آن حضرت، پیشوایی برجسته بود که با تمام تلاش خود در راستای هدایت جامعه و نشر علم و ادب گام برداشت.

ایکنا: به نظر شما به چه دلیل امام صادق(ع) با قیام‌های مدعی انتقام خون امام حسین(ع) و احقاق حقوق اهل بیت(ع) در زمان خود، همراه نشدند؟

– به این دلیل که امام صادق(ع) معتقد بود که راه امام حسین(ع) را باید با پیروی از خط و راه ایشان ادامه داد نه با انتقام و باید در مقابل زیر پا گذاشتن حق و شعائر الهی قیام کرد و این همان راهی بود که از پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) به ارث برده بود، آن حضرت همواره تأکید داشت که قیام و انقلاب با هدایت فکر و اندیشه و انقلاب فکری در درون انسان‌ها بهتر از دست بردن به شمشیر و خونریزی برای تحمیل یک دین یا اندیشه است.

ایکنا: و صحبت پایانی شما؟

– در پایان من از برادران مسلمان خود و کسانی که مشتاق به تمسک به مکتب جعفری هستند، می‌خواهم که سیره عملی و اندیشه‌های آن امام بزرگوار را مورد توجه قرار دهند تا به پله‌های والای انسانیت رسیده و جامعه‌ای مزین به اندیشه‌های ناب اسلامی داشته باشند.